

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

UKA 2019/15.A
23.09.2019
Múte Bourup Egede

Naalakkersuisut siulittaasuata ammaanermi oqalugiaataa tunngavigalugu oqallinneq.

Ukiap seqerna pukkilivoq. Aasap ullui pilluarnartut - Qaamaneq seqernullu qinngorneri kissalaartut - taarmik, issimik anorersuarnillu taarserneqalerput. Pinngortitap tulluussarfigiuakkatta oqaluttuuppaatigullusooq, allanngortoqalersooq.

Inatsisartut ukiuat nutaaq aallartippoq, Naalakkersuisullu siulittaasuata ammaanermi oqalugiaataanut qujalluta; neriutigaarput ukiaq manna ataatsimiinnitsinni inerititaqarfiulluartumik, inuiaqatigiinniillu uagutsinnut naatsorsuutigineqartumik suleqatigiilluarnissamik tunngaveqarluta, inuiaat kalaallit pillugit siunnerfinnik pitsaasunik angusaqarumaartugut.

Nunatta naalakkersuinikkut ingerlanera ullumikkutut ingerlarusaaginnartussatut isigiunnaarlugu allanngortariaqalerpoq. Kalaallit Nunaata inuiaallu Kalaallit namminiilernissaat imminullu napatilernissaat soorunami pingaarnertut anguniagaajuassaaq. Anguniarneranili ingerlaasitoqqanut uniinnarlunilusooq ingerlatsinikkut anguneqarsinnaannginnera, tassa naqissusertariaqalerparput.

Ileqquliutiinnakkavummi sungiusimasavullu arlallit allanngortittariaqarpavut. Naalakkersuinikkut siulersorneqarnerput innuttaaqatigiittullu ikorfartoqatigiilluta suleqatigiissinnaanerput aalajangiisuulluinnartussaapput, ilumut inuiattut anguniakkavut siunissami angussagutsigit.

Nunatta inuisalu anguniakkamut pingaarnermut ingerlaarnerminni siunnerfiat nutaaq, ataatsimoorfiusooq pilersittariaqalerparput. Nunami siuariartornissamik ataqatigiinnermillu angusaqarniassagutta, inuiaat Kalaallit ataatsimoornerparput, massakkut piffissanngorpoq.

Tamanna matoqqasumik ingerlatsinikkut anguneqarsinnaangilaq. Innuttaasut tikillugit peqataatillugillu ingerlatsisoqartariaqaleramat.

Ammasumik ataatsimoorfissarsiortumillu ingerlatsinikkut, siunissarput ulluinnarnilu atukkatta pitsaanerulernissaat qaninnerulissaaq. Assigiinngisitaarnerpullu nukittut atussagutsigu - oqaasiinnaassangippallu, taava allatut isumallit naalaarsinnaaner atavaqqukkuminaappoq. Ataatsimoorfissat tassuuna pilersitassaammata.

Inuit Ataqatigiit naqissuserumavarput. Tamatta nunatsinni atorfissaqartinneqarpugut, inuiaqatigiinnilu kalaallini inissaqartitaasariaqarpugut.

Nunatsinni inuit misigisimassaagut, inuiattut ataatsimoorfissaqarluta. Ammip qalipaataa, oqaatsit, upperisaq assigiinngissutsilluunniit allat tunngavigalugit immikkoortitaanata.

Inuiaat anersaakkut kinaassutsimikkullu sanngisuut tassaasariaqarput, inuit assigiinngisitaarnerannik nukittoqquteqarlutik ingerlaartut aamma inuiannik nunanillu allanik suleqateqarsinnaasut; inuiattut soqutigisat pisariaqartitallu angunissaannut suleqateqarsinnaasut - Anguniagaqarlutik siunnerfeqartut, naleqartitaminnillu tunngaveqartut.

Aasap nunaani - Nunatsinni aliannaarsaaleruttortugut, pilinialeruttortugut, ukiussamut mamarisatsinnik imatsinnit nunamiillu nammineq pilinialeruttortugut allanngortoqalernera aamma malugaarput - nunarput pisiariumaneqalillarmat.

Pisiumaneq pivirusorsiuunngitsoq pinaviannngitsorlu tamatta isumaqatigiissutigisinnaagunarpurput. Taamaattorli nunat pissaanilissuit akornanni issittulerngusaannerup annertusiartuinnartup sakkortusisamik pigaluttuarneranik imaqarmat puigussangilarput. Eqeersimaartariaqarpugut 'kaasimaagullu kaaginnarlugit' pisinnaangilagut. Ineriartorneq malinnaaffigeqqissaartariaqarlugulu siorngersimaartariaqarpurput. Uagummi nunarput qitiulluinnartumik issittumi inissisimasoq nalunngilarput.

Silap pissusaata allanngoriartornerata, nunatsinni inuunitsinnut inuussutissarsiutinullu sunniutai malugereerpagut. Ulluinnarni inuunitsinni sunniutai misigeriikkavut, issittup sikueralukaluttuinnarnera ilutigalugu nunarsuarmioqatitta issittoq aqqusaarlugu niuernikkut aqputinik nutaanik atuilernissaat uaneralaarsuarmiippoq. Ilami allaat

pisalereerluni. Silap pissusaata allanngoriartorerata ilutigisaanik sunnerneqareeraluarluta, suli annerusumik sunnerneqarnissatsinnik malitseqanngitsoornaviannngilaq.

Niuernikkut aqquit nutaat, issittumilu pisuussutit uumassusillit uumaatsullu nunarsuarmioqatitsinnit soqutigineqaqaat. Nunallu pissaanilissuit pisuussutitsinnik niuernikkullu ilaatigut soqutigisaqarnertik aallaavigalugit, issittumi pissaaneqarniutilernerat sakkulersornikkut aamma annertusarneqariartuinnartoq aarlerinarluinnarpoq.

Ippassaaniinnannguaq Naalakkersuisut danskit peqatigalugit nunarput issittulerngusaannermut taamatullu sakkutooqarnikkut annertusaannermut ilanngutsippaat. Kangerlussuup danskinit illersoqatigiinniillu sakkutooqarfittut atorneqarnissaa Naalakkersuisut ammaammassuk.

Siullertut Kangerlussuup siunissaata maanna ersarinnerulaalernera nuannaarutigaarput. Pingaartumik innuttaasut atuisuusut ullumikkutut atuiinnarsinnaanissaat piviusunngortinneqarsinnaassappat.

Aappaattulli innuttaasut paasisariaqagaannik, apeqqutininik ersarissartariaqartunik aamma pilersitsinera oqaatigisariaqarlutigu.

Immitsinnut aperisariaqarpugut, ilumut nunarput issittumi sakkulersuunnerup annertusarneqarnissaanut peqataanissaa piumanerlutigu. Naalakkersuisullu piginnaatitsissutit suut aallaavigalugit nunatsinni sakkutooqarfiit amerlinissaannut akuersisimanersut.

Nalunngisarput ataaseq tassaavoq Pituffiup sakkutooqarfittut atorneqarnera, nunatut annerusumik pissarsiffigisannginnatsigu. Ukiorpassuanngortunilu atorneqarnerata pissarsiffiunerunissaa sunniuteqarfiginerunissaalu anguniaraluarlugu nikeriangaartoqartanngimmat. Ilami allaat pissutsit uagutsinnut ajorneruleralluttuinnarput. Tamanna akuersaarneqarsinnaanngilaq. Nunarput taamatut atorneqassappat taava inuiaat kalaallit pissarsissutigisariaqarpaat.

Kangerlussuaq maanna tassaalissanerpa Pituffimmi misilittakkatsitut misigiffigisassarput? Nunap uagut pigisatta iluani sunniuteqarfigisinnaanngisassarput?

Apeqqutigingitsoorsinnaangilarattaaq Kangerlussuaq pillugu sunarpiaq
isumaqatigiissusiorineqarsimanersoq. Ilami Naalakkersuisut danskillu
Naalakkersuisuisa tusagassiorfitsigut oqariartuutaat ataqatigiinngitsut
takuneqarsinnaavoq.

Naalakkersuisut eqqortoq oqaatiginiarsiuk. Pissutsit piviusut malillugit
pisussaaffeqarput inuiannut oqariartussallusi. Piffissamilu kingullermi
malittarisassaarullunilusoq Naalakkersuisuuniarneq qimanneqarniarli.
Suleqatigiinnermut pitsaasumut qanillisaataangivimmat.

Apeqqutit arlalippasuut issittoq illersorneqarnissarlu pillugit suli
qaqinneqarsinnaagaluarput, eqikkarlugilli apeqqut una qaqtariaqarsorinarpoq -
Illersornissamut isumaqatigiissut nutartigaq, uagut inuiaat kalaallit nunatta
atorneqarneranut sunniuteqarfigisimasarput piffissanngunnginnerpa
piumasarissallugu?

Aamma Illersornissamik uagut pisariaqartitavut Amerikkamiut nunatsinniinnerannut
oqimaalutassavagut, nunarsuatsinnimi nunarsuullu immikkoortuani najugaqarfitsinni,
ajoraluartumik maanna suli sakkutooqarnikkut annertusaavigineqartumi,
isumannaatsumik inuunissaq pisariaqartipparput. Sakkutuulersornerulli
annertusarneranut aqqutissiueqataassanngilagut.

Issittulerngusaannerup annertusiartortup takutiinnarpaa nunarsuarmioqataanitta
soqutigineqarnittalu annertusiartuinnarnerannik. Nunarsuarmioqatitsinnut
pisussaaffinnik tamanna malitseqartoq nalunngerereerparput. Uagulli aamma
sunniuteqarsinnaanerput annertusarlugu, nunanut allanut politikki
aallunnerusariaqalerparput. Suniuteqarsinnaaneq, niuerneq allatigullu suleqateqarneq
tassuuna ammarneqartarmat, periarfissanillu nutaanik pilersitsisarmat.

Inuiattut pingaartitagut, nunianneq, panertulineq piniarneq, tassaapput
eriagilluinnakkagut. Inuunitsinni inuiattut pisinnaatsitaaffigut, erligisagut inuiaat allat,
naalagaaffiit allat allangortinniarpatigit sorsuutigissaqaagut. Nunarput inuulu
erligiuarlugit illersortuartaqarpagut. Ineriartornermi uagut qarsutiinnarluta
ingerlanneqarsinnaangilaq. Uagununa naleqartitavut aallaavigalugit nunatsinni
ingerlasussaq, taamaassappallu aamma pisussaaffeqarnerput puigussanngilarput.

Ineriartornermuummi sunniuteqassagutta allat utaqqiinnarnagit uaguuvoq iliuuseqartussat. Nunatta avataaniit eqeersarneqarnissaq utaqqiinnanngikkaluarlugu, nammineq iliuuseqarnikkut sunniuteqarsinnaannitta ineriartornerullu qulaatiinnarata pinnginnissaa akisussaaffigaarput. Nunarsuarmioqatitta iliusaat aallaavigalugit, ulluinnarni inuunitsinnut sunniutaasussat eqqumaffigisariaqaratsigit sunniuteqarfigalugillu eqeersimaartariaqarpugut.

Isumaqatissatsinnik ujartuillaqqinnerusariaqarpugut, naleqartitavut tunngavigalugit ineriartortoqarnissaa sunniuteqarfiginiarlugu. Nunarsuarmilu nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutit sunniuteqarfigisinnaaneratt peqataaffigisinnaanerallu ujartuiffigalugu aamma silap pissusaata allanngoriartorneranut tunngasuni.

Eqqaamatigulu danskit statsiministertaavata ersarissarluinnareermagu Kalaallit Nunaat kalaallit pigigaat. Taamatullu aamma nunanut allanut nunatta politikkeqarnera danskit politikkeriisa aqutarissanngikkaat. Danskit siuttortaavata taamak oqariartornikuunera piffissaagallartillugu atorluarniartigu. Nunatsinnilu ataatsimoorfigisinnaasatsinnik nunanut allanut politikkitta annertusarnissaanut siunnerfeqaqatigiinnissarput pilersillutigu.

Pissutsit ajunngitsumik ingerlasutut uteqattaarneqaraluartut illuatungeqarnerat oqaatiginaveersaarneqarsinnaanngilaq. Qujanaqaaq nunarput aningaasarsiorluarmat. Qaqaguliuna inuit nunaminni ineriartornissaat taava sakkortusisamik aamma periarfissinniaripput?

Ineriartornerullu ingerlarsornerani aningaasaliinerillu nunatsinni annerpaap pileruttornerani, unikaallalluta qivialaassannginnerparput ilagut ineriartornermut peqatiginerlutigit.

Inuit ulluinnarni sulinerimikkut nunatsinni kivitseqataalluartut inuuniarnikkut malinnaaniapiloornerat arajutsineqarsinnaanngilaq. Naalakkersuisulli inuit sulinerimikkut qimoqataalluartut kaasarfiiniit, ilaatigut akitsuutit aqqutigalugit aallernissaq tunuarsimaarfigisanngikkaat pingaartumik piffissami kingullermi takornartaanngilaq. Nuna ingerlalluartoq taamak innuttaminut pinnittussaannngilaq. Inuit inuuniarnikkut malinnaaniapilooreersut artukkernagit periarfissillugilli, ulluinnarni atugaasa pitsaanerpaajunissaat anguniagaajuartariaqarmat.

Akitsuutit akileraarutitut 'ersinngitsutut' taaneqarsinnaasut
ilanngaateqartinneqannginnerat pissutaalluni, akitsuutinik qaffaasarneq nutaanillu
akitsuusiisarneq sulisartukkunnut isertitagissaartunut sanilliullugu
sakkortunerujussuarmik eqquisarpoq.

Naalackersuisut aasap ingerlanerani akitsuutinik qaffaaneri ataasiakkaarlugit
tikinngikkaluarlugit; akitsuusiiniarnerat kingulleq - silannaakkut angallannermi
akitsuutit qaffanneqarnissaannik aaliangersimaneq tupinnarluinnarmat
oqaatiginngitsoorusunngilarput. Ilami imak tupinnartigaaq avataaneersut
eqqugaannginniassammata nunaqavissut qaffaanermi eqqugaasussanngorlugit
Naalackersuisut aaliangersimammata. Ilumut tamanna Naalackersuisut
politikkerilersimaneraat paaserusunnarpoq.

Piffissanngorpoq nunatsinni akitsuusersuiunnaarluta akitsuutit qanoq ililluta
nungutikkiartuaarnissaannut annikinnerpaaffianiitsinnissaannullu sulinerup
aallartinnissaanut. Akileraartarnermut atugarissaarnermullu ataatsimiitsitaliarsuummi
innersuussaasa aamma ilagaat nunatsinni akitsuutit
annikinnerpaaffiatinniitsinneqartariaqartut, inuit atugarissaarnerulernissaat
anguneqassappat.

Aasaq manna oqaluttuarsiamma ilaat eqikkalaarusuppakka. Pineqartut tassaapput
ilaqutariit nappaassuarmik eqquugasimallutik ilungersoreeqisut, pisortanit, tassa uagut
sinaakkusiisimanerput aallaavigalugu suli inuuniarnikkut ilungersuutissaannik
tuniorarneqartut. Oqaluttuat taamaattut tamatta arlaatigut tusartarigut,
qanimulluunniit ilagisatta aqqusaaraat misiginikuussavarput.

Ilannguisa inuunertik naallugu sulinermikkut inuiaqatigiinnut qimoqataasimallutik
nappaammik eqqugaanertik ima misiginerluttartigaat, allaat ilaquuttatillu ullormut
ataasiaannaq nerinissaminnut akissaqalersarlutik; ineqarnermut akiligassanullu allanut
akissaqarniarnissartik ilungersuutiutigalugu.

Nappaamik eqqugaasimanerminnit ilaatigut sulisinnaajunnaarsimallutik pisortanit
ikiorserneqarniartarnerat eqarluinnartarpoq. Allaat ilai illuutiminnik
tuniniaasariaqalersarput ilaqartarlutillu angerlarsimaffeerunnissaminnut
aarlerinartorsiulersartunik angerlarsimaffeqanngitsunngorsimasunillu.

Oqaluttuat taamaattut tusarlugit attortisimanaqaat. Pissutsilli piviusut nunaqqatitta atugaat tassa taamaapput. Nappaat apereqqaarani takkuttarpoq aamma qanorluunniit peqqinnartigisumik inuuneqaraluaraanni.

Illumut nunatsinni taamak aningaasarsiorluartigisimagutta, milliardilikkaanillu nalilinnik imaaliallaannarluni aningaasaliisinnaasimagutta, taava nappaammik eqqugaasimasut, ukiorpassuarnilu inuiaqatigiinnut qimoqataasimasut taamak atugaqartissavagut? Inuit Ataqtigiit ersarissumik akissutissaat tassaavoq, naamik. Aaqqiissutissanillu piviusunngortitsinissamut sulinissarput naatsorsuutigineqassaaq.

Peqqinnissaqarfiup neqeroortigisartagaasa ilaannik atorunnaarsitsissamaarneq namminerlu akiliilluni aatsaat suliarineqarsinnaalernissaq Naalakkersuisut oqariartuutigeqqammisaat inuiaqatigiinni paasinartumik toqqissisimatitsinngilaq.

Ullumikkummi innuttaasuniit sullissinerup pitsaanerusariaqarneranik noqqaasoqartartoq nalunatigu, pissutsit ajornerulernissaannik ilimasaarneqarneq imaannaanngilaq. Naalakkersuisut sipaarniassamaarluartut Aningaasaqarnermik siunnersuisooqatgiit oqariartuutigaat, nunarput nunanut naleqqersuuffigisartakkatsinnut sanilliullugu peqqinnissaqarfimmut aningaasartuutikinnerusartoq. Nalunanngitsut ilaat tassaavoq peqqinnissaqarfiup ilaatigut naammagineqannginnera tunngaviulluni nunaqqatigut – ilagut - nunanut allanut nuuttarmata.

Toqqissisimajunnaartitsineq qimallugu, ataatsimoorussamik peqqinnissaqarfiup innuttaasunit toqqissisimaffigineqartup pilersinnissaa suleqatigiiffiginiartigu.

Sutigut tamatigut inuunerissaarnerulernissatsinnik anguniagaqarnermi, tunngaviusumik pisariaqartitavut qitiusariaqarput. Tassani qitiusut ilagaat ineqarneq. Kinaluunniit nunatsinni angerlarsimaffeqartariaqarpoq. Inuunerup toqqissisimaffiusup, peqqissup nukissaqarfiulluallu tunngaviisa ilagimmassuk angerlarsimaffeqarneq.

Ullumikkut ineqarnikkut killiffipput pissutsit allat assigalugit pitsaasortaarlunilu pitsaanngitsortaqrpoq. Imminut napatillutik imaluunniit pisortat inaataani attartorlutik ineqartut tamarmik pitsaasumik atugassaqartinnissaat pisariaqarpoq. Ilaatigullu illoqarfissuit avataanni nammineerluni illutaarsinnaanerup bankit aqutugalugit ajornarsivissorsimanera aaqqiissutissanik ujartuiffigisariaqarparput. Nuna tamarmi

ineriartorluassappat isorliunerusuni najugaqarsinnaaneq aamma
periarfissaasariaqarmat.

Ilinniartitaanermi qaffassartuarnissarput alakkaamasaqartuunissarpullu
anguniagaajuassapput. Ilinniartitaanermi naammattunik uppernarsaatissaqartitsivoq
imminut akilersinnaasoq.

Naalackersuisut Aningaasanut ingerlatsineq pillugu nalunaarutaanni kingullermi
aammaarluta takusinnaavarput suliffissaaleqisut amerlanerpaartaat
ilinniagaqarsimanngitsuusut. Taassumalu saniatigut atorfiit nammineq
inuttalerumaarlugillu inuttalerusutagut, nalunngilarput ilinniarsimasuunissamik
piumasaqaatitaqartut.

Ilinniartitaanerup pitsaasup ingerlalluartullu sorlaqarfia tassaavoq meeqqat
toqqissisimasut ilinniarusussuseqartut – Inuiaqatigiit peqqissut.

Suariartortuassagutta avaqqunneqarsinnaanngilaq meeqqat ilaqtariillu peqqissut
pilersissallugit. Meerartatta naarmiuulernerminniit ilaqtariittut pitsaanerpaamik
atugaqartinnissaat aqutissiuutinngikkutsigu. Inuiaqatigiinnilu ilaqtariittut atukkat
aallaavigalugit unammilligassagut siusissukkut iliuuseqarnikkut aaqqiivigivitinnatigit,
ilinniartitaanikkut suuariartornissarput pitsaanerpaaffissaminiilernaviannngilaq.

Kingusinaarluta iliuuseqarniartarnermik periuseqartarnitta naammattumik
tunngavissaqartippaatigut, siusissukkut iliuuseqarneq tassaasoq aqut atugassaq
pitsaanerpaaq. Sutigut tamatigummi pinaveersaartitsineq siusissukkullu iliuuseqarneq
tassaappullusooq siunissamut aningaasaliinerit pitsaanerpaartaat.

Meeqqat atuarfiat ilinniartitaanerlu tamakkiisup pitsanngorsartuarnissaa
ataatsimoorfiujuartariaqarpoq. Aallartiffissarpulli pingaarneq siulliutsigu.
Unammilligassarpummi sorlaaniit pitsanngorsaavigilinngikkutsigu angorusutarput
qanillipallannaviannngilaq. Toqqammavissitsigit pilersissallugit meeqqat ilaqtariillu
anersaakkut timikkullu nukittuut.

Meeqqanut atugassarititaasut, upernaq aalassatitseqisut, Naalackersuisut
siulitaasuata ammaanermi oqalugiaammini oqaaseqarfiginerini erseqqinerusumik

susoqarnissaanik Naalackersuisuniit tikkuusinnginnera eqqarsarnaqaaq. Ersarissunillu tikkuussisoqarnissaa neriuutigaarput.

Ilinniartitaanermut, isumaginninnermut inuussutissarsiornermullu politikki, siunissamilu sulisoqarnikkut anguniakkat ataqatigiimmik siunertalimmillu nalilersuiffigalugit nutarterneqarnissaat pisariaqarpoq. Siunertaasariaqarmammi inuit nunaminni imminut napatillutik, namminneq aqutsilernissaat. Suullu tamarmik ataqatigiinnerat aallavigalugu aqqissuussisariaqarpugut.

Nunatta illernit suut tunngavigalugit siuarsarnissaa atorfilittanit politikikkuinnaarlutik aqutaanani, innuttaasunit tamanit ataatsimut aqutaalluni inerisarneqartariaqarpoq. Innuttaasut nunatta ineriartorneranut piginneqataasariaqarput, peqataatinneqarluartariaqarlutillu.

Assiliaq anginerusoq pivallaarnagu attateeqqallusoq ataasiakkaarlugit, suliassallu suliassaqarfinni immikkuutitaarpallaarlugit sularisarneri, tassa unitsittariaqarput. Suliassat ataqatigiissuunerata unammilligassallu atukkatta pisariaqartippaat, assiliaq tamakkiisoq isigalugu, aqqinniakkattalu sorlai tikillugit aqqiissuteqartarnissat.

Akisussaaqatigiinneq inuillu peqqissut inuiaqatigiinni kivitseqataanerisigut; isumassortariaqartut pitsaanerpaamik isumassorneqarnissaat, utoqqaat atugarissaarnissaat, nappaamik eqqugaasut ikiorluarneqartarnissaat, ilami inuiaqatigiit tamatta ulluinnarni atukkatta pitsaanerunissaannut ikioqatigiittariaqarpugut. Nunattami siunissaanut aalajangiisuulluinnarpoq, kinaluunniit nunami maani periarfissaqartinneqassasoq.

Suliffissaaleqisut ikiliartuinnarnerat qujanarpoq. Apeqqutilli ilaat akeqqunartoq tassaavoq suliffissaaleqisut ikileriarneranni suliffiit nutaat qassit pilersinneqarsimappat? Inuusuttut suliffissaaleqisut naatsorsueqqissaartarfiup kisitsisaatai naapertorlugit suli amerlapput. Allattorsimaffinniingitsoqarlunilu aamma 1000-it sinningaatsiarlugit Naalackersuisunit amerlassuseqarneragaasartunik.

Inuusuttut suliffissaaleqisut allattorsimaffinniingitsullu piaartumik sulinerup ilinniarnerrullu silarsuaannut ikaarsaartittariaqalerpavut.

Suliffissaaleqisut inuusuttuuppata inuusuttunngippataluunniit pisariaqartitaannik ikiorneqartariaqarput imminut napatilernissaat, inuiaqatigiinnullu kivitseqataanissaat

tunngavissikkumallugu. Taamatullu nalaataqaqqasortagut upperalusi peqatiseraassi, tamassi atorfissaqarassi, nunarput siuarsassallugu. Peqatiginiartigut – sapinngilasi.

Ulluinnarni inuit atugaannut qitiulluinnartumik inissisimapput kommunit. Siunissami inuit atugaannut nunattalu ingerlanneqarnerani avaqqukkuminaatsuupput.

Illoqarfiit annerit, isorliunerusut nunaqarfiillu tamarmik ineriartornissaannut, kommunit susassaqtullumi siunnerfinnut qanimut peqataatinnissaat atugassarititaasullu taakkununga ajorsiertortinnginnissaat pingaaruteqarpoq. Ajorsiertortinneqalerpatami inuit ulluinnarni atugaannut pitsaanngitsumik sunniutipallassamat.

Kommunit pillugit Naalackersuisut siulittaasuata ammaanermi oqalugiaammuni Kommunit annikitsuararsuamik eqqaavai.

Suleqatigiissutiginnissaat eqqarsaatigalugu paaserusunnartut arlaqarput. Pingaarnertut Naalackersuisut kommunit siunissaat nunattalu ineriartornerani qanoq suleqatigalugit ingerlatsinissarmita takorloorpaat. Eqqaasitsiisutigilarattaq 2021-mi akileraarutigut nalimmassaanissamat aaqquussineq nutaaq atulertussaamat, maannangaaq tamanna isumaqatiginninniutigineqartariaqalerpoq, susoqarpa? Tunngaviit pingaartitallu suut aallaavigalugut suliamik ingerlatsisoqassava qanorlu peqataatitsisoqassava?

Apeqqutit pingaarutillit kommunit ulluinnarni ingerlanerannut qitiusut neriuppugut, kommunit qulaatiinnarnagit suliarineqassasut. Kikkut sumi qanorlu isumaqarnerat apeqqutaatinnagu, innuttaasut ulluinnarni atugaasa ajorseriannnginnissaannik illuanilli pitsaanerulernissaanik siunnertaqarluni sulineq ingerlaqqunaqaaq.

Oqaaseqarfiginngitsoorusunngilarattaq Naalackersuilluarnerup pisariaqarlunnalernera. Naqissusinngitsoorusunnagulu ikinnerussuteqarluni Naalackersuisuuneq tassaangimmat kisimi naalagaalluni ingerlatsineq. Illuatungaani suleqatissarsiullaqqinnermik peqatissarsionermillu pisussaaffiliimmat. Tamanna anguneqarsinnaanngilaq matoqqasumik namminerlu kisimi isummanik aaliangiusimannittuarnikkut. Isummallu assigiinngisitaartut mattunnagit naalaarsinnaanissaat avaqqunneqarsinnaagani.

Naalackersuilluarneq pissaanerullu agguarneqarsimanerata
pitsaanerpaajunissaanuttaa q iluaqutaanngivippoq Aningaasanut Inatsimmi
piginnaatitsissutinik Inatsisartut Naalackersuisunut annertusiartuinnartumik
tunniussiinnartarnerata ileqquliutiinnarneqalenera.

Apeqqusertariaqalerparput ilumut Inatsisartut susassa qarfigisaanni taamatut
Naalackersuisunut akisussaaffimmik tunniussiinnartarneq pissusissamisoornersoq.
Peqatiberaassilu Inatsisartoqarnerup tamallu oqartussaanerata pitsaasumik
ingerlanissaanut alloriarnertut pisinnaatitsissutinik tunniussiinnartarnerup
qimannissaanik alloriaqatigiinnissamat. Taamaalilluta Inatsisartut Naalackersuisullu
akornanni suleqatigiinnerup ataqeqatigiinnerusup, naligiinnerusup pitsaasullu
pilerseqqinnissaa angujumallugu.

Nunatta ingerlanneqarnera ulluinnarnilu inuunerput allaffissornermit
sunnerneqangaatsiartarpoq. Ukiorpasuarini assortuussutaanngitsumik
allaffissornerujussuup annikillissarnissaanik ataatsimoorfeqarpugut. Anguniagarlu
pingaarneq tassaasariaqarpoq allaffissornerup inuiannut iluaqutaanissaa. Nunani allani
aaqqissuussanerit ilaaginnarnagit - Naleqartitavut pisariaqartitavullu aallaavigalugit
ilusilersorneqarsimasoq.

Eqqarsaatigeqqittariaqarparpullu pisortat ingerlataanni aamma suliffeqarfiutaanni
suliassat assigiiartullusooq marloqiusamik ingerlanneqartarnerata unitsinnissaa.
Innuttaasut aningaasaataat pigisaallu atorlugit pisuussutit agguagaraagut. Taakku
naapertuilluartumik tunngaveqarluta atortariaqarpavut. Aningaasartuutillu
pisariaqanngitsut, eqarlutillu pisarissersuutaasut piiartariaqarlutigit.

Ulluinnarni atukkavut pitsaanerpaajutikkumallugit inuussutissarsiornikkut pitsaasumik
ineriartorfiusumillu ingerlasariaqarpugut. Sinaakkusiinerit inuussutissarsiornikkut
tamakkiisumik isiginnilluni siuariartuutaasussat uagut suliarilluassagutsigit,
inuussutissarsiortortatta pitsaasumik atugaqarnissaat taakku peqatigalugit
inerisagassaavoq. Aaqqiissutit pitsaasut aningaasarsiornermi siuariarnermik
kinguneqarsinnaasut qulakkeerumallugit.

Aalisarneq inuussutissarsiutitta pingaarnersaat, sulilu ukiorpasuarini
pingaanersariuagassaat erialugit piujartitsinermik tunngavilimmik
ineriartortitassaraarput. Aalisarneq nammineerluta pikkoriffigalugu, nunarsuarmi

aalisarnikkut siuttuusut ilaattut inissiffigisarput, allanit aqunneqalerani inuiannit kalaallinit piginnittoqartuarlunilu aqunneqarnissaa Inuit Ataqatigiit illersortuassavarput. Taamaammat Naalakkersuisut Demokraatillu aalisarnermut inatsisissaq pillugu isumalioqatigiissitamut, nunanit allaneersut piginnittuusinnaanerannik ilaatigut suliaqartitsinerat isumaqatiginngilluinnarparput.

Isumalioqatigiissitap pilersinneranittaaq illuatungiliuttut peqataangilluinnarnissaannik aaliangersimaneq isumaqatiginngilarput. Aalisarnermut inatsisissattami aporaaffiunani ataatsimoorfiunissaa uagut perusoqaarput. Tamanna Naalakkersuisooqatigiit perusussimagunanngivikkamikku, uggornaraluartumik kingusinnerusukkut akerleriissutigisinnaasatsinnik sulinissaq toqqarpaat. Aammaarluta kaammattuutigissavarput, suli kingusinaartoqanngilaq. Aalisarnermut inatsit siammasissumik tunuliaqutaqarluni suliarineqartoq aalisarnerup pisariaqartippaa. Ajornanngippat aporaaffiusinnaasut piffissaagallartillu paaseqatigiiffiulik. Sangujoraartumik ingerlasoqarani, nalornisoqarani siunissamullu neriuteqarluarluni aningaasaleerusussuseqarlunilu aalisarneq ineriartorsinnaaqqullugu.

Inuussutissarsiutit allat soorlu takornariaqarneq aatsitassarsiornerlu ineriartortuarnissaat suleqataaffigissavarput. Puigussanngilarpulli inuussutissarsiutini taakkunani nammassinnaasatsinnik – inuiaqatigiinnut avatangiisinillu sunniuteqarnerlunngitsumik inerisaasariaqaratta. Ataatsimoorfigut qitiutillugit aporaaffigullu siulliunniannarunnaarlugit. Naleqartitavummi sumiluunniit suliatsinni qitiusariaqarput. Namminerlu inuussutissarsiutit inerisarsinnaagaangatsigit nammineq inerisarnissaannut aamma periarfissittarnissarput puigornagu.

Nunap immikkoortuinik inuussutissarsiornikkut assigiinngisitaartumik pilersaaruserfigineqarnissaa, pikkoriffigut periarfissallu aallaavigalugit siuarsaanissaq anguniagassaqqittuusorisarput suleqatiserinnissutigaarput. Tassani innuttaasut susassaqtullu qanimut peqatigalugit nuna tamarmiusoq pilersaarusiukkamik namminerlu ineriartortissinnaasatsinnik imaqarluartoq angusinnaavarput. Uagut pitsaasunik sinaakkusiinitsigut, innuttaasut piginnaaneqarluartut sikkerartitassaannik siuariartuutissatsinnik tunngavissillugit.

Nunat tamalaat Nalagaaffiit Peqatigiit aqutigalugit siunissamut inuiassuit attanneqarsinnaasumik ineriartornissamut anguniagaasa, SDG-mik naalisarneqartartut aamma piujuartitsineq tunngavigalugu anguniakkatut taaneqartartut Naalakkersuisut

siulittaasuata oqalugiarnerni tunngavittut atorneqarnissaat tikillatsiarpai. Anguniakkat taakku assortuussutaasinnaangimmata paaserusunnarpoq piujuartitsisumik siunertaqarluni inuiaqatigiinnik ineriartortitsineq qanoq Naalackersuisut paasinaat itisilertissallugu.

Ineriartorneq siuariartornerlu aningaasarsiornermit kisimi uuttorneqarsinnaangitsoq eqqaamasariaqarparput. Qallikkut ilorikkullu inuunerup pikialaartinneqartup ilaatinnissaa pingaarteqarmat.

Tassani nunatsini kulturilerisortagut timersortartortagullu qitiulluinnarput. Taakku atugaat pitsanngorsartuarniartigit. Siornalu timersornermut atugassarititaasut pitsanngorsarlugit aallartitagt maanna malitseqartitsigit kulturilerisortatta atugaannik aamma pitsanngorsaaneramik.

Kulturilerisortattami tunniussinnaasaat isiginngitsuusaarneqarsinnaangillat. Ilaatigut inuiattut imminut tatitginerulernissatsinnut isumaginninnikkullu suliassatta unammillernartut aqqiiviginissaannut sulilluarsinnaammata. Inuussutissarsiornikkullu siuariartuutigisinnaasatsinnik aamma pinngorartitsisortagut piginnaaneqarmata.

Ataatsimoorfigisinnaasagut ujartortigit.

Angutigu meerartatta inuusuttattalu pitsaasunik toqqissisimanartumillu avatangiiseqarlutik inuuneqarnissaat. Tamarmik angusaqarluarlutik atuarnissaat ilinniarnissaallu tassuuna toqqammavissillugu.

Nunatsinni kialluunniit inissaqartinneqangitsutut misiginngisaannarnissaa timitalertigu – Tamatta nunatsinni naleqartinneqartutut kivitseqataasutullu misigilersilluta.

Inuiaqatigiit pilersitsigit, inuusuttatta nunatta avataani ilinniariarsimasut angerlarfigalugu kivitseqataaffigiumasaat. Inuiaqatigiit neriunnermik, periarfissaqarnerminnik siunissaqarnerminnillu misigisut. Aamma utoqqartatta pitsaasumik utoqqaliffigissallugu nunagiumasaannik.

Unammilligassaqaqaagut, taakkua puigornagit aqqivigalugillu, suliat aamma iluatsilluarsimasut inerisarlugit pilersillugillu ingerlatsinissaq aamma nukinnik atuiffigitigu.

Piffiimmi nutaat takkukkumaarmata, soorlu pinngortitap maanna ukialernerani oqaluttuukkaatigullusooq allanngortoqalersoq.

Ullummi peqataatitsiffiusut aamma takkuteqqikkumaarput, nunarput matoqqasumik peqataatitsiffiunngitsumillu ingerlatsiumasunit kisimi aqunneqartuaannarnaviangilaq. Periarfissat nutaat ammasumillu ingerlaaseqarneq uteqqikkumaarmata.

Aningaasarsiat inuussutigineqarsinnaasut, inuit atugaannut pitsaanerulersitsisussat toqqartigit. Aaqqiipallannerillu qimallugit – Unammilligassatta sorlai tikillugit aaqqiinissatsinnik sulilerniarta.

Anguniartigu suleqatigiiffigalugulu Kalaallit Nunaat naapertuilluartumik ingerlanneqartoq. Atukkatigullu naligiinnginnerup appassinnerpaaffianiitsinneqarnissaa. Sulisartukkut akunnattumillu isertitallit ineriartornermut peqataatillugit.

Neriut inuianni pilersinniartigu, inuttusiartoqqilernissarput aqutissiuullugu. Inuiaat anersaakkut nukittuut, qimoqataanissaminut nukissaqarluartut, isumassugassanut isumassuilluarsinnaasut anguniartigit. Ataatsimoorutta angussavarput.

Nunarpummi ullumerniit inuuffigiuminarnerusoq innuttaqqortunerusoq pisariaqartipparput.

Taamaammallu ullumikkut maaniippugut, inuiaqatigiinniit tatigineqarluta kiffartuussinissatsinnik naatsorsuuteqarfigineqaratta.

Neriuteqarfigineqaratta nalunatiguli aamma iliuuseqarnikkut sulinikkullu aatsaat timitaliisinnaalluta. Kialluunniimmi kisimiilluni inuiaqatigiit kivissinnaanngilai, ataatsimooruttali angusassaqaqaagut. Nunarput inuilu siuariartissallugit.

Nunatsinnimi ulluinnarni atukkagut pitsaanerulersissagutsigit aningaasarsiornikkullu imminut napatinnissarput angujumagutsigu, inuit kikkut tamarmik suleqataanissaat pisariaqartipparput.

Pisussaaffigaarput isummersuinnarata aamma suliavut ilisimassagivut, nunallu siuttui tassaasariaqarput naalakkersuinikkut inuiattut anguniakkatsinnut aqquserniortussat

timaliisussallu. Innuttaasut peqataatilluarlugit sulianullu malinnaatilluassallugittaaq pisussaaffeqartut. Pissaaneq inuiaat pigisaat taasinermikkullu atortitaat, eriagalugu ingerlatsisussat. Nunamik inuinillu ataatsimoortitsisussat.